

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Palveluntuottajan omavalvonta OSA 1

Lakimies Päivi Vuorinen

15.12.2023

Palveluntuottajan omavalvonta

Omavalvonnalla turvataan palvelujen laatu, asiakaskeskeisyys, turvallisuus ja asianmukaisuus sekä valvotaan niiden toteutumista

- Suunnitelmallista, ennakoivaa, toiminnanaikaista ja jälkikäteistä laadun- ja riskienhallintaa sekä jatkuvuuden varmistamista
- Varmistaa asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumista
- Keskeinen osa palveluntuottajan organisaation johtamisjärjestelmää ja itse tuottamisen tehtävää
- Palveluntuottajan ja henkilöstön työkalu, jolla kehitetään ja seurataan palvelujen laatua ja turvallisuutta päivittäisessä asiakastyössä
- Ensisijaista, sisältää myös alihankinnan valvonnan
- Onnistumisessa keskeistä henkilöstön sitoutuminen sekä ymmärrys ja näkemys omavalvonnan merkityksestä, tarkoituksesta ja tavoitteista
- Säädetään valvontalain lisäksi useissa soten substanssilaeissa

Palveluntuottajan omavalvontaohjelma valvontalaki 26 §

1/2

- Laadittava silloin, kun useampi kuin yksi palveluyksikkö
- Kattaa kaikki palveluyksiköt
- Laadittava sähköisesti ja julkaistava julkisessa tietoverkossa/julkisuutta edistävällä tavalla
- Omavalvontaohjelmassa
 - Määritetään, miten valvontalain 27 §:ssä määritetyt omavalvontaa koskevien velvoitteiden noudattaminen järjestetään ja toteutetaan
 - Todetaan, miten seurataan palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä palvelujen yhdenvertaisuuden toteutumista ja havaitut puutteet korjataan

Palveluntuottajan omavalvontaohjelma valvontalaki 26 §

2/2

- Omavalvontaohjelmaan kuuluvat omavalvontasuunnitelmat ja lääkehoitosuunnitelmat
- Toteutumista **seurataan** keräämällä säännöllisesti palautetta asiakkailta, potilailta, omaisilta, läheisiltä ja henkilöstöltä
 - Seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehdyt toimenpiteet julkaistaan 4 kk:n välein julkisessa tietoverkossa/julkisuutta edistävällä tavalla
 - Palveluntuottajalla velvollisuus kehittää palveluja seurannassa tehtyjen havaintojen, kerätyn palautteen sekä henkilöstön riittävyden seurannan perusteella.

Palveluntuottajan omavalvontasuunnitelma valvontalaki 27 §

1/4

Palvelujen laadun ja kehittämisen päivittäinen työväline, joka laaditaan palveluyksikkökohtaisesti

- Palveluyksiköllä velvollisuus toimia omavalvontasuunnitelman mukaisesti
- Omavalvontasuunnitelmaa tehtäessä/muutettaessa otettava huomioon mm.
 - Palveluyksikön palveluja saavilta asiakkailta, potilailta, omaisilta, läheisiltä henkilöstöltä säännöllisesti kerättävä palaute (+ muu palaute)
 - Muistutuskäsittelyssä kertyvä tieto ja havainnot
 - Valvontaviranomaisten antama ohjaus ja päätökset

Palveluntuottajan omavalvontasuunnitelma

valvontalaki 27 §

2/4

- Suunnitelmassa määritellään palveluyksikössä noudatettavat toimintatavat ja toteuttamisen seuranta
- Kattaa kaikki palveluntuottajan palvelut, joiden toteuttamisesta palveluntuottaja ja vastuhenkilö vastuussa
- Kertoo, miten toimitaan kun palvelu ei toteudu asetettujen tavoitteiden mukaisesti tai asiakas- tai potilasturvallisuus uhkaa vaarantua
- Sisältää menettelytavat riskien, vaaratilanteiden ja laadullisten puutteiden ennaltaehkäisemiseksi/korjaamiseksi/ammattihenkilöiden ammatillisen osaamisen varmistamiseksi.
- **Sitä laajempi ja yksityiskohtaisempi omavalvontasuunnitelma, mitä monimuotoisempaa ja riskialttiimpaa on palveluntuottajan toiminta**

Palveluntuottajan omavalvontasuunnitelma valvontalaki 27 §

3/4

- Sisältää kuvauksen vaaratapahtumien ilmoitus- ja oppimismenettelystä
- Pidettävä julkisesti nähtävillä julkaisemalla julkisessa tietoverkossa/muulla julkisuutta edistävällä tavalla
- kertoo asiakkaille, potilaille, omaisille, läheisille, henkilöstölle ym., miten palveluyksikössä ja palveluissa varmistetaan, että palvelu toteutetaan laadukkaasti ja asiakas- ja potilasturvallisesti.

Palveluntuottajan omavalvontasuunnitelma valvontalaki 27 §

4/4

Viranomaisten antaman ohjauksen ja päätösten huomioiminen

Omavalvontasuunnitelmassa on kuvattava,

- Miten palveluntuottaja ottaa huomioon palveluyksikön toiminnassa ja sen kehittämisessä valvontaviranomaisten palveluntuottajalle ja palveluyksikölle antaman ohjauksen ja päätökset.
- Miten annettu ohjaus ja päätökset sekä mahdollisesti muuttuneet palveluyksikön toimintakäytännöt tiedotetaan palveluyksikön henkilöstölle ja tarvittaessa asiakkaille ja potilaille.

Asiakkaiden ja potilaiden asema ja oikeudet ja muistutusten käsittely tärkeä osa omavalvontaa

Omavalvontasuunnitelma varmistaa asiakkaan ja potilaan oikeuksia

- Hyvää kohtelua
- Tiedonsaantioikeutta
- Osallisuutta
- Itsemääräämisoikeutta
- Palvelun suunnitelmallisuutta
- Oikeuksista tiedottamista (esim. asiakas- ja/tai potilasasiavastaavan palvelut)
- Säännöllisen palautteen keräämistä ja huomioimista

Muistutuskäsittely tärkeä omavalvonnan väline; palveluyksikön toiminnassa ja sen kehittämisessä otettava huomioon muistutuksissa ilmi tulleet epäkohdat tai puutteet.

Rikosrekisteriotteen tarkistaminen valvontalaki 28 §

1/3

- 1.1.2024 alkaen velvollisuus/oikeus tarkistaa työntekijän rikosrekisterinote iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveyspalveluissa.
 - Vammaisten henkilöiden osalta rikosrekisteriotteen tarkistaminen voimaan 1.1.2025.
- Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä koskeva laki (504/2002) pysyy voimassa ja sovelletaan edelleen 1.1.2024 jälkeenkin

Rikosrekisteriotteen tarkistaminen

valvontalaki 28 §

2/3

- *Velvollisuus* palveluntuottajalla, kun kyse yhden vuoden aikana vähintään 3 kk kestävästä työ- tai virkasuhteista
- *Oikeus* henkilökohtaisen avun työnantajamallin mukaan toimivalla henkilöllä (=työnantajalla), kun kyse vähintään 3 kk kestävästä työsuhteissa
- *Oikeus* palveluntuottajalla, kun kyse yhden vuoden aikaan enintään 3 kk kestävästä tehtävistä
- Rikosrekisterinote pyydetään, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään työ- tai virkasuhteeseen TAI hänelle ensi kerran annetaan 28 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä
 - Koskee tehtäviä, joihin pysyväisluonteisesti tai olennaisesti kuuluu iäkkäiden henkilöiden tai vammaisten henkilöiden avustamista, tukemista, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa iäkkään tai vammaisen henkilön kanssa.

Rikosrekisteriotteen tarkistaminen valvontalaki 28 §

3/3

- Iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa työskentelyssä välittömään asiakastyöhön osallistuvista säädetään vanhuspalvelulain 3 a §:ssä.
- Arvio tehdään aina yksilöllisesti konkreettisten työtehtävien kautta, jolloin myös muuhun kuin välittömään asiakastyöhön pääasiassa osallistuvien osalta edellytykset voivat täytyä. Arviosta vastaa työnantaja.
- <https://stm.fi/-/ohje-sosiaali-ja-terveydenhuollon-valvontalain-soveltamisesta-julkaistu>
- [Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- [Rikosrekisteriote iäkkäiden kanssa toimimiseen \(Oikeusrekisterikeskus\)](#)

Palveluntuottajan ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus valvontalaki 29 §

1/3

— Salassapitosäännökset eivät estä ilmoituksen tekemistä —

A) Palveluntuottajan ilmoitusvelvollisuus

Palveluntuottajan on ilmoitettava välittömästi

- palvelunjärjestäjälle ja valvontaviranomaiselle
- Palveluntuottajan omassa tai alihankkijan toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavat epäkohdat
- asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneet tapahtumat, vahingot tai vaaratilanteet tms.,
- joita palveluntuottaja ei ole kyennyt tai ei kykene korjaamaan omavalvonnallisin toimin

Palveluntuottajan ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus valvontalaki 29 §

2/3

— Salassapitosäännökset eivät estä ilmoituksen tekemistä + ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena —

B) Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön on ilmoitettava viipymättä

- palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle
- jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka muun lainvastaisuuden

Palveluntuottajan ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus valvontalaki 29 §

3/3

— *Salassapitosäännökset eivät estä ilmoituksen tekemistä + ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena* —

B) Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus jatkuu

Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta

- palvelunjärjestäjälle tai palveluntuottajalle.

Palvelunjärjestäjän, palveluntuottajan ja vastuuhenkilön on ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan taikka muun lainvastaisuuden korjaamiseksi

Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava ja ilmoituksen tehnyt henkilö voi ilmoittaa asiasta

- valvontaviranomaiselle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa taikka muuta lainvastaisuutta ei korjata viivytyksettä.

Palveluntuottajan velvollisuus tiedottaa henkilöstön ilmoitusvelvollisuudesta valvontalaki 30 §

- Palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista.
- Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on sisällytettävä 27 §:ssä tarkoitettuun palveluyksikön omavalvontasuunnitelmaan.

Omavalvontasuunnitelmaa koskeva määräys valvontalaki 31 § 2 momentti

- Valvira on antamassa määräyksen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta alkuvuodesta 2024
- Määräys koskisi
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajia
 - Sekä julkisesti että yksityisesti tuotettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Valvira

paivi.vuorinen@valvira.fi

valvira.fi

[@ValviraViestii](https://twitter.com/ValviraViestii)

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat